2

7mo

REGIA
Maiestatis Geminæ
Serenissimi in Transfiguratione sua
REGIS REGVM Immortalis
IESU CHRISTI
& AVGVSTISSIMÆ PRINCIPIS
MARIÆ
Antiquitus *Liberæ Gentis* clientelâ
Ac propriæ vocis Oraculo
ELECTÆ & CORONATÆ
REGINÆ POLONIARVM
In Vrbe Regni, Regum Inauguratrice *CRACOVIA*
COLLOCATA
PER CELSISSIMVM PRINCIPEM
Illustrissimum & Reverendissimum Dnum
D. CONSTANTINUM FELICIANUM
In SZANIAWY
SZANIAWSKI
EPISCOPVM CRACOVIENSEM DVCEM SEVERIÆ
Sacratissimæ Majestatis Vtriusq; honori
Publicæ Statuum Regni Devotioni
CONSECRATA & ADAPERTA.
Perennem Pontificiæ Consecrationis Memoriam,
STYLO ÆTERNÆ GRATITVDINIS
In cordibus & pagina adnotante
Collegio Cracoviensi C. R. Scholarum Piarum
Anno, à quo venit in Templum Sanctum suum Dominator MDCCVIII.

CRACOVIÆ Typis Iacobi Matyaszkiewicz S. R. M. Typographi.

In Avitum AGNUM CELSISSIMI PRINCIPIS.

Victor ut indomitas ARIES ſibi ſubdidit Vrbes,
Toto inter palmas orbe potitus ovat.
Iam nunc, dum ſacram Pietatis movit in Arcem
Regia Victori ſe dedit ultrò *Deûm*
Inde triumphales in plauſus creditur AGNO
Orbis, & attonitus contribuiſſe Polus.

CELSISSIME PRINCEPS
PRÆSVL
PROTECTOR MAXIME.

D*Abis eam etiam calamo indulgentiam intra hodiernæ solennitatis Encænia; ut veniam mereatur & gratiam. Veniam: si minùs congruè perindeq; non sine delicto, Tua in Superos celebrat merita; gratiam: ut deinceps justior sit, in exhibendis vicibus amplissimo Favori Tuo, ac de eodem intensiùs mereatur. Insignivit sacram hanc Ædem* Consecratrix Pietas *Tua, gemino titulo* REGIS nempe SÆCVLORVM, & REGINÆ POLONIÆ; *addit tertium ex devotissima Nomini Tuo gratitudine, religiositas Nostra, id est Tui in Nos* Patrocinij

elogium. Polono Erythro, Principi SRZENIAVÆ *totam se debet hæc* Immortalium PRINCIPVM REGIA. *Vt enim intra* Vrbis Metropolitanæ *mænia proſtaret, ut vaſtatæ quondam per fatales flammas* Arcis Regiæ, *vel è diametro ſuppleret interitum, vel reſtitutionem provocaret; Purpurata Liberalitas per laudatiſſima, in opus, fortunæ diſpendia animoſè inſtitit: unde non deficientibus per ſæcula Avitæ Domûs religionis monumentis dignoſcitur & innovatur agnatus* Generi, *pro Numinis cultu, perpetim augendo, zelus. Sed latius ſuâ mole ex protenſâ liberalitate* Palatium *Regale, longè vaſtius reddit Pontificiæ* Conſecratio *dexteræ; quæ poſtquàm, maturandis mænijs, liberali ſubvenit gazâ, etiam de Cæleſtibus theſauris ubertim adjecit. Næ dignam* REGE REGVM & REGINA POLONIÆ Regiam! *in cujus ſtabilimentum Gemini Principes Senatûs Poloni, Cracovienſis Palatinatûs Prima Culmina, æmulâ contribuunt pietate. Sed illud animo vividiùs expendendum occurrit; quòd Tibi ſoli ſingularem felicitatis delectum repoſuêre Superi* CELSISSIME PRIN-

CEPS

CEPS. *Decima, aureo pacis torrente fluens ætas, vix ad periodicum appulit pũ-ctum, cùm super* Clarum Montem Często-choviensem, *illud eminentissimum Pietatis Polonæ Propugnaculum, tanquam super sui Arcem Imperij, à tot seculis expectato diademate circumdata est* REGINA PO-LONIÆ MARIA, *cui, ex voto Serenis-simi Regnatoris* AVGVSTI Secundi, *Tu i-pse* CELSISSIME PRINCEPS, *gemmam sidereoq; æmulam serto reddidisti* Coronam. *Et habuit præstantissimum Capitis decus ex Te,* Augustissima Porphyrogenita: *Vt autẽ sua Majestati tuendæ, non deesset Arx, ecce noviter instauratum, Honori* MAGNÆ PRINCIPIS *devoves Sanctuarium; nosq; Domûs Regalis minimos assignas Procu-ratores. Dabimus operam* PRINCEPS CELSISSIME, *ut sydereas Virtuti Tuæ inclinemus Arces, quæ meritissimo Capiti Tuo, pro Regum Maiestate assecuranda ope-roso, in Coronam perennitatis super Orbẽ, in beatitudinis adoream immortalem in Cæ-lo volvantur & immineant. Sed jam præ-venisse vota nostra videtur, inita cum terris æmulatione Cælum. Non enim casu puta-*

mus contigisse: *Te* CELSISSIME PRINCEPS Tribus Gentilitijs Præaugusti CAPITVLI Cracoviensis Coronis *redimitum Põtificem, in primo sanctificati aditu Templi ab ipsa incidente* DIVINÆ TRINITATIS *Solennitate salutari. Vt enim, Cælo teste, multiplicis Coronæ meritissimum constaret verticem; congruebat, Trinum Vaveli Stephanoma, divinitus geminari. Submitte ergo Cælis; submitte, ferendo par Orbi Caput & non semel individuâ Regni Poloni succollatione exercitum. Imò temporibus Tuis, toto Orbe, toto Cælo coronandis integrã deberi assentire æternitatem. Nobis vero illius gloriæ culmine potiri permitte, ut amplexu coronario Tuis insinuemur profundissimè vestigijs.*

Celsitudini Vestræ

PROTECTORI MAXIMO

Devinctissimum

Collegium Cracov: *Schol: Piar:*

PANEGYRICUS.

APpone jam ſupremam Manum deſtinatis in Reſidentialem Numini Regiam ædibus, & quas olim Pōtificali benedictione ab Angulari initiaſti Lapide, eaſdem, in ſummo prouectionis ſuæ pinnaculo, myſtica ſanctificatione perfice, ac redde Cælo pares, Cælitibus dignas & habitabiles, *PRÆSVL & PRINCEPS CELSISSIME*. Certè noviſſima hæc religioſæ ædificationis Baſilica, eam vel maximè in ſe admirabilem præferre videtur novitatem, quòd eidem Dexteræ Tuæ principium & conſummationem debeat: eam verò felicitatis adeptionem ſemper deſidera-

vit, at sæpè sibi defuisse conquesta est Fundatrix Pietas. Plurium ea sors est, ut fervida intentione conceptas Numini moles, lethale intercipiat frigus, & antequam consummatis Aris votivas accendant ceras, consumuntur & extingvuntur; ut deinde serò, nonnisi provectis ad fastigium posthuma adstructione operibus, vel inter sepulchrales cineres, æterno spectandæ consummationis flammentur desideriò. Arcana est, non fortuita quædam observatio, primos Sacrarum structurarum Lapides altiùs tumulari, terrâ & saxis obrui, Solis ac hominum visui eripi: tacita hæc & planè parentalis prolusio est, quâ infossus Lapis suis præsepelitur Conditoribus, ipsoq; sui jactu, spem videndi in perfectione operis præcipitat, obruit, eripitq;. Nihil Tibi commune ad hanc prope communem omnibusq; infestam sortem *CELSISSIME PRINCEPS*, qui, cum sis Oecumenica temporum nostrorum Felicitas, ita admirandis operibus continuò divinitùs prosperaris, ac si Tibi uni contigisset esse felicem, ut facienda constanter intendas, fortiter inchoes, & ocyùs omnium expectatione perficias. Divinũ quid-

dam

dam in Te veneramur, quasi Tibi Numen, aut magna pars Numinis in animam esset! Non Te in prodigiosis operibus moratur difficultas vel discrimen, non tempus coarctat; sæpiùs immensa exantlas intra tantillum spatium, quod alijs, ad primos etiam cogitationis impetus, breve admodum & nimis injuriosum videretur. Neq; hæc sunt, quæ dicimus blandientis ex consvetudine assentationis phātasmata & impressiones styli, non tam Nos hæc loqui audimur, quám ipsa spectatissimorum operum Tuorum veritas, quæ famam excedit, & ipsi humanæ admirationi vim infert. Quodsi eorum, quæ ultra temporis capacitatē jam egisti, seriam assumpserimus considerationem, ipsimet quodammodo oculis nostris falli putabimur; nisi Te temporis prædominium habere, omnino & conformiter præsupponamus. Cujus enim hominum, & non potiùs Numinum ea est activitas, ita rebus singulis principium dare, ut antequam inchoari deprehendantur, iam in exitu, iam extra suas causas spectentur? Nihil proinde est *PRINCEPS CELSISSIME* quòd videaris inchoare, sed singula, ipsa Tibi instantanea con-

ſtare preſectione credimus, ipſumq; tempus ita tuis mancipari nutibus, ut quæ & quando velis conſummari in ſe patiatur: quaſi non tempus operum Tuorum, ſed ipſa opera Tua eſſent menſura & regula temporis. Te uno metimur, quantùm imbecillitas humana poſſit, ſi remota innatæ otioſitatis formidine, tantùm in laborando adniti audeat, quãtùm ſeſe intrepidâ prudenter voluntate reſolvit. Sed hæc eſt humanæ conditio mutabilitatis, ſive ex gravedine citò fatiſcentium virium, ſive ex permoleſta laboris acrimonia, ſive deniq; ex inſita animò in ſegnitiem propenſione, ut operis inchoati progreſſus ſubita præſcindat vel ſaltem protelet deſperatione, aut molem negotij monſtroſam verita, aut tẽporis non ſuffecturam parvitatem perperàm cauſata; cogaturq; infatuatis remiſſione manibus, ad contumeliam & convitia diuturnum ſuum videri & rideri Imperfectum.

Iam verò magnitudinis Tuæ *PRINCEPS* ea eſt ſingularis & prorſus nulli hominum communis proprietas, perindèq; nunquam ſatis admiranda, ut quidquid ſapientiſſimi conſilio animi ſuſcipis, admoto validiùs

bra-

chio, ad optatum, ſed vix tam citò ſperatum, promoves exitum, Ipſemet omnium, quorum ad Te pertinet origo, Author, Auſpex, & Perfectiò. Nondum integritatem unius luſtri complevit inita annorum ſucceſſio, cùm Sacrum erigendo huic Sanctuario præjeciſti Saxum; & ecce palmarem undequaq; conſtat fuiſſe jactũ, dum intra tanti compendium temporis, per ſubita incrementa Eccleſiaſtici ſurrexêre parietes; non repere lento progreſſu, ſed volare compertæ ſunt Sacræ teſtudines, quibus aliàs major pars ſæculi deberi videbatur provehendis. Sed hæc eſt prodigioſa Manûs Tuæ Dexteritas, ut quidquid potenti delibaverit attactu, continuò augeat, ipſis rerum ſucceſſibus ad nutus Tuos certatim feſtinantibus, imò quaſi eoſdem properata exactitudine anticipantibus. Deinceps Orpheus, qui hactenus tenuem veritatis umbram à craſſioribus traxit commentis, è memoria & imaginatione, per quam diu humanæ illuſit opinioni, delebitur, ſuæq; ſe opprimet ſonitu lyræ, quo Thebas excitaſſe motis ad tripudia ſaxis ferebatur: Tu verò *CELSISSIME PRINCEPS* harmoniacum ſæculi noſtri adoraberis plenâ fide Pro-

C digi-

digium, cum Tibi tanta vel in uno temporis atq; manûs articulo vis, ut sanctiores pro Thebis Solymas extemplò erigas.

Circumspice Orbem profundo operum Tuorum altè suspensum intuitu. Quàm primùm enim Frontem Tuam ad Pontificiam exorari tandem indulsisti Infulam, altas animo, Cæloq; dignas & pares, intra Caput admisisti cogitationes. Nulla Tibi sit quæsita intra remotum mare super sacram Cydarim gemma, quæ dierum insultet splendori, soles extinguat; illi ipsi, quos Pastoralis eliquat solicitudo sudores, luminosiùs promicant; ita, ut noctes etiam, quas insomni prævincis vigilantiâ, inexpertum sibi sentiant ex Te oriri meridiem. Ita Mens Tua in alto apricatur, ut solem etiam maturè præcurrat ad meridianum provectionis punctum. Sanè sublimia, augustaq; meditationis tuæ molimina, illis sacris metimur Pegmatis, quibus utriusq; Poloniæ Diæceses non pænitendo fastigiasti sumptu; prægestiens etiam Cælis inferre Patriam & Ecclesiam, aut utriq; inclinatissimum ac intimum reddere Cælum. Inde est, quòd tam excelso animi proposito effeceris, ut plures

res

res in erectis Seminarijs lecti ex hominibus in ſortem ſpiritualis vitæ, Angelicas repererint Colonias, ubi aut ſe natos eſſe homines obliviſcantur, aut Angelis convicturos meminerint. Quot jam ejuſmodi ſpirituum ſpecies, quibus creatrix munificentia Tua dedit principium, recenſent *Cujavienſis ad Vladiſlaviam, Pomeraniæ ad Gedanum* Diæceſes! ubi ſtabilita Seminaria, plantatæ ſcientiarum Palæſtræ, in parabolam de Cælo, populariter abiêre. Vnum eſt duntaxat, unde humani quidpiam pati comperiuntur Vladiſlavienſes Angeli, nempè ingens Tui deſiderium, illudq; æternum. Sed parce Nutrix quondam & Alumna Regum Cujavia. Non unum ſuſpirijs laſſavit ſæculum Cracovia, ut digno Regibus à ſe coronatis AGNI vellere antiquiùs potiretur; ſed tota felicitatis fruitio intra ſpem ſtetit. *Stephanus Bathoreus* oblatum à Throno Hiſpaniæ, Majoribuſq; ſuis adhibitum aureum Vellus, Regio pectore & animo non admiſit: admiſerat *Junoſſam* Coronatoris ſui *KARNKOVII Epiſcopi tunc Vladiſlavienſis*. Et hic, dum fortè vacanti ab obitu Paſtoris ſui Cathedræ Cracovieſi omnium votis deſtinare-

 tur,

tur, unus lapidem poſuit in obicem *Stephanus: Malle ſe* (teſtatus) *videre brevi Karnkovium Primatem Regni.* Itaq; in *Karnkovio* nec *STANISLAVM ſecnndum*, nec *Primum* de Stemmate *IVNOSZÆ* videre tunc potuit Cracovia Præſulem. In Te verò *CELSISSIME PRINCEPS* poſt exacta tot deſideriorum ſæcula lætatur jam ſe poſſediſſe. Audemus proinde, etiam attento AGNI Tui Stemmate, Te *VIRVM DESIDERIORVM*, & *Deſiderium ſæculorum* nuncupare. Vtiq; conformi ad Danielem paralellâ Vandalicis Leonibus hiantia obturaſti ora, ne Tecum Poloniam famelico rictu devoraſſent. Quid publicam memorem expectationem? ſed deſiderari debueras totâ æternitate, quò ad Tuæ menſuram Magnitudinis, noſtræ præſtolationis creſceret prolixitas. Cæterùm aliquot ſæculis conſtans expectatio, propè abſuit, quin opinione contribulatæ per tædiâ ſpei, ſuperatura perennitatem videretur. Præcipitabant ſe longa muneris tanti à Cælo quæſiti dilatione deſideria, ipſaq; exhibentium Numinum cunctatio, ingens erat opperientibus violentia. O! quoties,

ani-

animam propè agentibus votis, auditum est, gemitu perrumpente, concuti Cælum! promiscuæ ad aures Divorum certatim allabi voces: *Emitte Domine Agnum!* Interim sæcula inter lacrymas effluebant, & precibus apud superos nullum in instanti momentum. Hinc est, quòd calamitosæ admodùm conditioni suæ insepultus *Vavelus*, nomen sub titulo, aut potiùs tumulo, Caucasi sepeliverat, cui tot affixa, distentaq; cum Prometheo torquebantur, desideria. Credebantur longè à superûm benevolentia & favoribus publica distare vota, dum uno lápide *Vaveli* à Tui fruitione distarent. Itaq; plusquàm mille periculis cõtẽdentibus pro inæstimabili pretio Argonautis, plusquàm mille labentium in mare æternitatis ætatum naufragijs constitit *Velleris Szaniaviani* adeptio. Illius desiderio extinctos non ambigimus, quotquot parentalibus Cracoviensis Sanctuarij umbris illatos recensemus *Serenissimos*. Nimirum de Cælo duntaxat *Horoscopus Cracoviæ* suum horizontem respiciebat *ARIES*; ut verò etiam intra mænia Vrbis, Arasq; splendoribus Præsularis gloriæ apricaretur, sperare & suspi-

rare debuimus, aſſequi hactenus non potuimus. Tantus autem erat ſingulorum per ſæcula ardor, ut Cælos propè abſorptura videretur aviditas: quaſi ille internecinus olim Cracoviæ Draco, hauſto inter fibrarum incendia Vandalo, ſitim ſuam natali reliquiſſet Cracoviæ; aut hanc ſalis vicinia acueret, ut fervidiùs Civilia in exoptatum ſolatium flammarentur præcordia. Primus Tu *CELSISSIME PRINCEPS* eam collidentium ſeſe votorum diſpunxiſti nubem, illato ſedibus Regio-Pontificijs Avito Decore. Primus poſt *STANISLAVM*, Aras Cracovienſes innocentiſſima in AGNO Tuo dedicaſti Victima. Non ſemel proinde Te *PRINCIPEM* recognoſcimus; ut pote cui, præter *DVCALEM SEVERIÆ MITRAM*, & nulli ſecundum inter Poloniæ Antiſtites Majoratũ, etiam Ordinis, in ſerie Epiſcoporum, proprius eſt Principatus. Regum Mater, Ducum Sponſa *Cracovienſis Cathedra* nonniſi Reges parit, Ducibus juncta paret. Pro Fundamentis habuit Celſitudinem, & per altiſſima ſeſe ætatibus promovet faſtigia. Májora dicam! Non ſimplici lapidum compage, ſed

gem-

gemmis, diadematibus, Sceptris, Mytrisvè laqueatam intuemur, quoties Regni Thesaurum, Serenissima expendimus Mausolea. Non tam ergo Cathedram, quam Regale Solium & Imperiũ à Te *CELSISSIME PRINCEPS* occupari existimamus, illam nempe Cathedram, quam innumeri Præsules digni Triregno, plurimi Principes etiam Serenissimi, Regibus aut nati, aut Eminentissimo titulo comparati, illustrârunt. Debuit hæc Pontificia sedes Principatum vocationis Infulatæ *PROCHORO*, Sanctitatis Laureatæ *STANISLAO*, *Mytræ Severiensis OLESNICCIO*, Tibi Magne *CONSTANTINE* Nominis & splendoris, de AGNI Stemmate primam debet gloriam. Quodsi tam pretiosus AGNI Sangvis Postes Sacros Cathedralis Basilicæ signat! quas lues à publica non eliminabit incolumitate? quas non proscribet pestes? quibus interitum non incutiet plagis? sed jam visibilis eventus nostram prævenit expectationem & vota. Futurum deinceps est *CELSISSIME PRINCEPS*, quòd sub Tui signo *ARIETIS* reflorescet ampliùs integritas Patriæ & Ecclesiæ, succũ-

bet & ad deditionem inclinabit fastum & pertinaciam minans cædes fatum, ipsa deniq; Cracovia, pristinæ suæ superstes & læta perennabit incolumitati.

Subarrhat certò successuros conceptæ spei eventus, indefessa ac sibi, opibusq; non parcens Tua ad decorem & incrementa Vrbis contribuens liberalitas *CELSISSIME PRINCEPS*, per quam fortunæ pariter ac animi indulgentissimos aperis thesauros. Biennium est, cum Romanus Tiberis in Poloniã, & præprimis in Metropolim hanc beato Gratiarum Magni Iubilei diluvio tantùm exundavit, ut Vistulæ alveũ excedens ubertas, montes involverit. Correpti felici cataclysmo undiq; populi (aquæ multæ) undatim confluebant. Nulla ætas, quæ hâc rigari illuvie certatim non festinaret; ut prope absuerit, quin Cracoviæ vetus Nomen, recenti Confluentiæ vocabulo absorberetur. Nihil autem aspectu limpidiùs erat, Tuã ò *PRINCEPS* inexhaustã Pietate, quæ ita in omnes ac singulos domi repertos, aut peregrè elicitos humanissimæ beneficentiæ exẽplis promanabat, ut nullus sistendo illi incom-

parabilis profuſionis Helleſponto par inveniri poſſe videretur Xerxes. Certabat cum Apoſtolicæ largitate gazæ religioſa Tua munificentia, verè Principe & Præſule digna, Cælo & Orbi ſpectatiſſima, per quam effeciſti; ut Cracoviam tranſmigrâſſe, & ad ſtatas Indulgentiarum Solennitates veniſſe Romana diceretur magnificentia. Ibant expeditis per exhomolegeſes conſcientijs vacui culparum, ſed pleni Iuſtitiæ, Tuis erogationibus refertiſſimi Viatores votivi, læti, ſe, non tantùm ad miſſis reatibus abſolutos, verùm etiam abolitâ egeſtate liberos: ubiq; calamitatum ſuarum obliti, nullibi, ex Te adeptæ felicitatis, non memores. Proinde quotquot ſacrâ defuncti peregrinatione ad lares redire ſpectabantur, ſingulos, legatione pro Te fungi experti ſumus. Vndiq; Nomen Tuum, Munificentiâ Tuâ, viſæ devotionis exempla perſonabant, & poſt recitatas, ad ſuggeſtus Pænitentiæ, proprias improbitates, quiſq; urgeri ſe ex intimo ſentiebat ad continuandam generalem compertæ Probitatis Tuæ confeſſionem. Quæ Tibi ſubeundæ gratitudinis vincula non debet ferro & diſcrimini capitum exempti ære Tuo

 fla-

flagitiosi? Institeras, memorando sæculis zelo, ut Annus Sanctus, non Templa tantùm, sed & facinorosorum ergastula consecrasset; ut sequestri seditiosorum carceres, celebratæ Indulgentiæ, & renascentis ad innocentiam improbitatis essent sacraria. Vidimus ergo, & videre erat horror, sed amænissimus; vidimus, sæviùs in se animadvertentes nefarias manus; ultionem, quam effugerant, acerbiùs sponte à se exegisse, quàm si rigor inexoratæ legis, meditatum in coactas cervices impegisset supplicium. Profligabat profligatissimos, suscepta ultrò pænitentia; sed ita benè peccàsse in se, ex Tua o! *PRINCEPS* visi sunt benevolentia, quotquot piaculari crudelitate, eam in demerita corpora exercuêre justitiam.

Ita ergo cæpit restaurari Cracovia, cum Pietatis Tuæ exemplis ædificaretur *CELSISSIME PRINCEPS.* Lapsos inopiâ, Capite & vitâ, etiam æternâ, minores, (dicam potiùs,) utroq; abjectissimos, manu Successore *STANISLAI* dignâ erexisti? Hoc planè est, per quod primò Caput Regni, & Regnum in suo assurgat Capite. Hanc porro

ro diu optatam Capitis Regni longiùs triennio humati anastasim, quàm maturè & constanter promoveat Celsissima indoles Tua, omnis per Te causatæ provectionis apex testis esto. Ascendit propè in globum sphæris sydereis conterminum, consiliô tuô suscepta & inita Arcis Regiæ Cracoviensis Restitutio, cujus olim spectatam pulchritudinem & Majestatem, sibi non à longè affinem, viderat intimiûs Cælum, & semper etiam Numinum incolatu dignam judicavit. Visi sunt non semel lustràsse Augustale hoc, sæculis admiratum, in Imperatoribus & Regibus Europæis præsentes Hospites, quasi Dij. Vt autem iterum ex cineribus Phænix hæc Arcium adprimævum decus & honorē renascatur, pretioso labore contendis, daturus specimen prodigij Magno *STANISLAO* patrati, cum hoc, aliquot iam lustris ex dissipatione corruptum suscitaveris Cadaver, ut aliquando vivam ac veridicam loqui audiatur libertatem.

Hæc ad decus Imperij agis *CELSISSIME PRINCEPS*; quæ verò ad splendorem Ecclesiæ & Diæcesis non agis? Iam *Cujaviam* & *Pomeraniam* altùm prominen-

nentibus ſtructuris auguſtiorem reddidiſti, ſed hæc diu admiratis, prima nunc videntur Liberalitatis Tuæ proæmia, ac majoris magnificentiæ progymnaſmata. Conſtantini Imperatoris magnitudinem exhibent in ſe ingentia Divis erecta Sanctuaria. Vaſtiùs ac evidentiùs patet (nequicquam obſtante Nominis myſterio) in Laterana Romæ Baſilica Cæſaris immenſitas. Latèpatens, quoddam Religionis Imperium non Eccleſiam condidiſſe Cæſar ſuſpicitur. Sed remittit hìc aliquantùm publica admiratio, quoties ad Opera Tua *CELSISSIME PRINCEPS* reſpicit, è quibus Tuam, ipſo duntaxat tempore inferiorem, cæterùm ex nominatiſſima ad Imperatoris Majeſtatem conformitate, captu majorem, metitur magnitudinem. Quid enim eſt illud *Geminum* jam *Supra Vavelum*, jam *Kielcijs*, incomputabili, perindeq; inimitabili Gazæ tuæ prodigalitate erectum *COLLEGIVM*, aut veriùs, munitiſſima Sacræ Militiæ Caſtra? niſi immortalia Magnitudinis Tuæ monumenta, continua publicæ admirationis ſpectacula, unde omnium ætatum populis; donec Mundus ſuperſtes, Ingens ultra

omnem

omnem comparationem *PRINCEPS &* *PRÆSVL* videberis, & quoddam hyperbolicum rerum geſtarum Paradoxum, nec non altè defixum collimantis gloriæ centrum. Proſtabit in tui Honoris memorabile faſtigium etiam minor hæc, quam & attributis largitionibus, & Paſtorali benedictione conſecras, ac Cælo attollis Baſilica. Singuli de pariætibus clamabunt perpetim lapides, illam magnitudinem tuam, cujus auſpicio in aſpectabilem Orbi creverunt molem. Proinde cum univerſos proſperatæ ac properatæ ædificationis ſucceſſus Tibi *CELSISSIME PRINCEPS* debeamus; inter alios quæſitos à Divis titulos, etiam Magnum tuum in ædem hanc invocamus Nomen, ut citra omne Romani Sanctuarij præjudicium, nuncupetur *Baſilica Conſtantiniana*.

Propæ injurij Tibi ſumus ô *PRINCEPS*, ſi intra aliquot duntaxat operum Tuorum Auguſtalia, longè latiùs proſtantem coanguſtamus gloriam. Tota, quà patet Polonia, potentiſſimæ Dexteritatis Tuæ trophæum eſt immortale. Quid enim in ea non ſolo æquatum! quid non cum ipſis etiam cladium ve-

ſtigijs funditus abolitum? ſæculum hoc, quô vivimus in occaſum Patriæ perniciosum male oriri cœperat; quaſi ætas poſt milleſimam ſeptingenteſimam, ipsâ ſuâ falcatum Saturnum minante heptemimeri, noviſſimum conclamato Septemtrioni invehere debuiſſet climacterem. Creditus eſt Mars, initis noviter cum ſæculo annis, Solis imperium uſurpâſſe, & ingreſſus Aquilonaris ſignum Leonis, dies jugi calentes Sirio, ad communem gentium inſaniam accendiſſe. Quis tunc hominibus paſſim in bella commotis furor? Orbis totus in vertiginem, capitum humanorum delirio actus, ſuum illud originale chaos repetijſſe creditus: & prope per ſucceſſivas clades, ac repentinas direptiones populi decorumq; in primitivum relapſus nihilum evanuiſſe; ſed maximè Polonia, cujus etiam Nomen, nedũ veterrimâ gloriâ, videbatur extremè & ſtirpitus antiquari, ita; ut interim hæc nobiliſſima pars mundi, populari antonomaſia, profligatiſſimũ ruinarum Regnum, appellari debuerit, aut nova deleti umbra & paraſceniũ Ilij. Non ampliùs quærẽda erat in tabulis Coſmicis deſerta Arabia; cùm tanta, bellis obtritæ vaſtitas Sar-

matiæ,

matiæ, formidabilem ac portentoſam præferret ſpeciem excidij: quaſi una omnibus foret devota Diris. Illatus templis horror, Curijs ſolitudo, ædibus exterminium. Porrectæ ſuperbiſſimis tholis prominenteſq; nuper ad ſydera arces & Palatia, ſupinis jacebant per areas pateſcentes ruderibus, inhiante jugiter reliquijs populationum baratrho. In ipſam hanc Regni Vrbem, an Regnum Vrbium Cracoviam? priſcus ille, quaſi ex nece publica, viſus eſt renaſci Draco, ut alias per partes voratam, ſimul tunc uno totam abliguriſſet traiectu. Hæc rerum facies, aut potiùs ſpectrũ, ubi erat Polonia! Iam vero hominum vix umbra. Defecerat qui ſpectatas ploraret clades, cum eas confertiſsimè fleri intererat. Diſsipabantur ædium nexus, ſed magis cordium rumpebatur compages, & quiſq; in pariete lapis, petra ſcandali (morem ſuo inhabitatori gerens) ſenſit ſe provocari, ut propinquo diſsideret lateri, indecorum ratus, cohærere, & non dirimi vicino, dum fraterni invicem deſciſcerent animi.

Sed quid memori calamo ſopitam fodimus calamitatem, quæ etiam levi recorda-

tione acriùs ſævit incitata? æquiùs eſt, ore & ſtylo amæniori, redintegratum Patriæ contẽplari ſtatum, quàm ad retroactas reporrigi & iterum quaſi ſponte reciprocari clades. Atq; hoc eſt extemporaneum Excelſæ Manûs Tuæ prodigium *CELSISSIME PRINCEPS* reſtituta ſibi Polonia. Magno Conſtantino profuit ad perennitatem gloriæ novam, veteri Byzantio, ſuperſtruxiſſe Romã: Tibi autem Major ſupra Maximos *CONSTANTINE*, amplioris eſt arrhabo & pignus immortalitatis, veterum barathro eripuiſſe Poloniam, & ita antiquis legibus, avitæ libertati, priſtino ordinis, morum ac concordiæ decori reſtituiſſe; ut prorſus novam feceris, ſuæq; vaſtitatis, ad venuſtatem, reformatione, non minus amabilem, quàm formidandam Gentibus reddideris Pulcheriam.

Inceſſit hinc animum admiratione anxium, juſta explorandi curioſitas, quæ ſæcula recomponendæ inſumpſeris Patriæ? Vt enim Troja ruat, decennio laboratur, ut verò è tumulo ſuo optata reviviſcat anaſtaſi, revolutæ per tot millia ætates fruſtra laborant. Albàm & Carthaginem brevis abſumpſit hora;

mul-

multum & longè extensum non reficit ævum. Repentè concidunt, quæ nunquam redintegrantur. Profectò *CELSISSIME PRINCEPS*, si illud tam immensum restitutæ Patriæ, ex æquo pensemus Opus, cogimur vastissimum quoddam continuato labori assignare sæculum, tota temporis comprehensione amplius. Itaq; non uno Te sudasse imaginamur sæculo; concessas cælitùs annorum extensiones, ætatum Embolismos & Intercalares, quibus, non suffectura magno labori prorogarentur consveti temporis compendia. Et ita quidem nos, vel juxta congruentiam, vel secundùm nostram sentiendi imbecillitatem opinamur. Sed nimias mensuræ opiniones nostras redigit & confudit properata, citra hominum & temporum captum, tanti operis consummatio. Integris Septemdecem annis, à capite currentis sæculi, perniciem Poloniæ aggressa confertim Fata, vires jam & ferociam exhauserant, imò & objectum furori suo ita decerpserant Regnum; ut quò ampliùs se rabies aleret, non superfuerit, nisi in se ipsam versa, parem quæreret crudeli ingluviei offam. Tibi verò Admiran-

de *STATOR* Patriæ, aliquot præsuffecêre dies, ut illud incomparabile publicæ integritatis sistema componeres, nutantem firmares libertatem, Regni tam vasti dispersionem reunires, solutos per diffidentiam Status & Cives adunares, deniq; Vnus omnia & simul ageres! Cum itaq; unus pro omnibus indefessè ac planè divinitùs collatis viribus laborares, ea laboris non dispersi concentratio publicam animorum inauguravit unitatem, quam persæpè divisa plurium studia, dum putantur colligere, incurabiliùs dissipant. Tuus ille die noctuq; decumanus, vix cedere speratam emolliens calamitatis duritiem; Tuus ille, aureo Iovis imbre gemmeâq; Plejade multò pretiosior sudor, diuturnas populi detersit lacrymas, cruentas serenavit tempestates, ac extremum fatigati Regni dispunxit agonem, ut quantumcunq; nunc relevati spirent vividiùs populi, in Tuam nonnisi contribuere ac conspirare, ex debito æternæ gratitudinis, censeantur immortalitatem.

Hac Tuæ Imortalitate Gloriæ, vivet *Illustrissima JVNOSSIANA Domus*, consveto sibi & continuo perennitatis usu, ab ipsis

soci-

ſocialibus Poloniæ cunabulis attributæ. Nam ad ortum Patriæ reſpicimus, quoties Hiſtoriam Domus Szanianavianæ redordiri connitimur. Illa ſimul cum Lecho Regni Conditore, auſpex fuit Poloniæ, in Campeſtribus Veteris Sarmatiæ, Caſtra & aciem victoriarum, ſub pellibus Iunoſſianis metata: permanentiæ ſuæ non interruptam ephemeridē, ipſis recenſuit triumphis. Equidē de comperta Avitæ Domus minimè diſputamus gloria; illud nihilominus in conflictu quæſtionum collocandum, Plus nè Domus hæc de Polo? an de Polonia meruerit? Sed adeò difficili ad concludendum Problemati, ambidextro annuendum omnino ſtylo, nempe utriq; pari merito militaſſe. Certè ille Magnus *JUNOSSA SZANIAVIUS*, dexterrima Leſconis Nigri manus, qui Iazyges, intimè pernicioſos Septemtrionali Latio (Poloniam dico) Vejos, decretorio ad Lublinum ſtirpitus obtrivit prælio. Hic ita præclara fortitudine, animum Poloni præoccupaverat Principis Leſconis, ut favor humaniſſimo conceptus corde, cæleſtem etiam corripuerit Ducem *MICHAELEM*, quò ſub ſignis *SZANIA-*

VII invictas cælitùs auctoraret suppetias. Trophæum memorabilis victoriæ extat Lublinense Principis Angelorum Nomine & Tutela insigne Delubrum, & quodammodo *Szaniavianæ* Fortitudinis sanctius Capitolium. Tanta fundatæ sanctitatis Decora Nomini *Szaniaviano* debet antiquitùs Lublinū! Quæ demùm prolixiùs non debeat tota Polonia? cum ingenerata sanguini Pietas, maioribus propagandæ religionis non desinit inardescere studijs.

Pronum id est colligere ex Tua CELSISSIME PRINCEPS ad incrementa Pietatis elevatissima propensione, quam præter alias præstantissimas ad publicam ædificationem collocatas moles, luculentiùs ad præsens hæc, fundo Vrbis Regni, superimposita, tuisq; sanctificata Manibus perhibet Basilica. Gloriæ quidem Numinis assignatum Augustale, sed & Famæ Nominis Tui perenne Domicilium. Vt autem sit etiam Domus Tuæ Inclytissimæ, ad normam Angelici Lublinensis Sanctuarij, permanens & memoriale Peristylium, nullo adhuc decoras paratu incrustationes, exornent appensa inter aras *Szania-*

viani

viani Nominis & Sangvinis Simulacra, ad quorum ſpectatos vultus, in ſuperos & Patriam Pietatem ſpirantes, noſtra devotiſſima tantis Nominibus, animetur gratitudo.

Proximum Auguſtæ Imagini Tuæ *CELSISSIME PRINCEPS* collocamus *Illuſtriſſimum FELICEM IOANNEM SZANIAWSKI Epiſcopum Chełmenſem*, cui hinc per Pontificalē Mytram ſerpunt Lauri Theologicæ, quibus à primo ætatis vere, ad noviſſimam uſq; ſenij hyemem, amæniſſimè vernat; Inde ſucciſæ, in Iuſtitiæ Palmeto adoreæ, quas meritiſſimo *Commiſſionis Radomienſis PRÆSIDATV* uſq; dum colligit, inclinante ſe ultrò in ſpolia tantæ Fronti, altiorum Dodona Honorum. *Illuſtriſſimi MARCIANI Secretarij Regni, Abbatis Wąchocenſis* Ideam, non Apelles, ſed pingit Apollo, idemq; Phæbus, qui ipſe non niſi radioſo penicillo, ſe pingere conformiter poteſt per parelia. Quid enim in hac facie non ſimile Soli? Animum autem nemo exprimere poteſt, cuius lucidiſſimas dotes, denſior modeſtiæ obnubit umbra. Vnum palàm eſt: publicæ utilitati eſſe præſentiſſimum. Vnica

ca tabella repræſentat, quos Fraternus non diſtingvit Sangvis *Illuſtriſſimos CAPITANEOS CHENCINENSEM ac SOCHACZOVIENSEM.* Sic etiam Cælum in aſſymbolis ſyderibus effigiat Caſtorem cum Polluce. Par utriq; animus ad maxima exactus, æqualis in Superos Pietas, identica in obſequium Patriæ æmulatio, omnia deniq; ad Tuæ *CELSISSIME PRINCEPS* Magnitudinis menſuram adæquata.

Permitte *CELSISSIME PRINCEPS* vivis coloribus etiam *Illuſtres SZANIAVIORUM* Vmbras, glorioſè vitâ functorum, præſentari. Iuſtenè umbras dixero, quorum memorabiles actus diem perpetuant Patriæ & Domui? Ipſo vitæ occaſu meliores auſpicati luces. Illos hìc exhibeo *SZANIAVIOS*, quorum Triariam aciem noviſſimis bellis, pro Patria, vitam conſtat poſuiſſe. Annotavit numerum, Domeſticæ Conditor, & ipſe grandis materia Hiſtoriæ *Illuſtriſſimus ADAMUS SZANIAWSKI* Caſtellanus Lublinenſis. Triginta, bellis occubuere *SZANIAVII*, quod præſenti ſæculo majus eſt, quàm tre-

cen-

centos aliàs una die cecidisse Fabios. Ausculta Patria! Sangvis *Szaniavianus* uberrimè fusus clamat in Campo Martis: nusquam se ignavum undasse ad salutem publicam asserendam. Meruerunt heroicarum Exuviæ animarum magnificentissimos Tumulos; sed nemo augustiùs conditur, quàm sub cespite triumphali. Nos itaq;, quos Nomini *Szaniaviano* arctior adstringit obligatio, novo Mausolæisq; vacuo, ac perinde facili Templo, dum triumphales Exuvias haud iam inferre licet, saltem per tuam *PRINCEPS CELSISSIME* indulgentiam, simultaneum perpetuæ recordationis erigimus Epitaphiũ, ipso Heroum Sangvine inscriptum:

Hoc lapide leguntur
qui toto conduntur Orbe, teguntur Cælo
SZANIAVIJ,
Sepulchro, gloria & mortis causà
Magno Pompeio singuli non minores.
Non falci mortis, quod etiam ignavorum est,
sed Martis gladio, quod propriè Fortiũ,

casum debent triumphalem.
Sub avito AGNI Stemmate nati
vitam Saluti Patriæ in victimam immolarunt.
Quæris, quo anno contigit occubuisse?
Omnem ætatem, felicis fati honore, impleverunt,
qui semper diem Martis vixerunt.
Et nunc
cum nullum diem vivant,
omni superstites ævo, ipsa vigent æternitate:
Bellis quæsitam gloriam
in Pace adepti perpetua.